אור ה' — הדרוש הי'

הדרוש העשירי המכוון כמעשה בראשית ומעשה מרכבה ואם הוא חכמת הטבע ומה שאחריו כמו שמשכו קצת מחכמי אומתינו: ואמנם המכוון בהם אינו מה שדמו הוא מבואר בעצמו למי שהרגיל מאמריהם על זה אם להגדלתם המעשים במעלה וקדושה כאמרם דבר קטן הויות דאביי ורבא ודבר גדול מעשה מרכבה ואמרו במדרש רבי אליעזר בן עזריה שנתעטף וישב וסבבה אש כל האילנות וזה אמנם לקדושת הדברים ומעלתם ואין במה שיושג במה שאחר דבר מזה וזה שרוב מה שנתבאר שם הם דברים בתכלית החולשה כמו שהתבאר במה שקדם. ואם למה שהפליגו רז"ל בהסתר אלו הדברים כמו שבא במשנה בפ' אין דורשין במעשה בראשית בשנים ולא במרכבה ביחיד והפליגו ספורי' בעונש המפורסם באלו העניינים עד שהם בעצמם היו נמנעים מללמוד עד עת הזקנה כאמרם בפרק ההוא תא ואגמרך מעשה מרכבה א"ל אכתי לא קשאי והנה אין בדבר מאלו רוצה לומר בחכמת הטבע ומה שאחריו דבר וחייב הסוד וההסתר האלהים אם לא יקרא מה שבהם מהכפירה הכפירה והריסה לדת האלהית סתרי תורה ואיך לא וההתעלמות ההוא כבר נתפרסם לבחורים ולקטנים וגם לזולתינו בבתי מדרשיהם הכוללים לבני עשירים ופחות וגם כן הרחיקו תכלית ההרחקה מה שהוא כנגד התורה בכגופיא והמון רבה. וממה שיחייב היות מה שדמו בריאה וחזיה הוא שהוא ידוע שחכמת הטבע אצלם קודמת בסדר תלמוד בהכרח למה שאחרי כמו שנתבאר שם והנה בא בגמרא מעשה בשני חכמים שאחד מהם היה בקי במעשה בראשית ואחד במעשה מרכבה והתנו ביניהם שילמד כל אחד לחבירו הנודע אצלו ואחר שלמד האחד לאחד במעשה בראשית כששאל ממנו שישלים תנאו א"ל אכתי לא קשית וזהו מה שיורה בבירור שאין המכוון אצלם במעשה בראשית ומעשה מרכבה הטבע ומה שאחרי חלילה וכ"ש שהיו במדרנה גדולה מהתלמוד שהוא ביאור מצות התורה ומשפטיו האלהיים המקנים לאדם ההצלחה האמיתית ולזה יראה שהמכוון במעשה בראשית הוא כפשוט שהוא תאר מעשה היצירה והוא השתלשלות הנמצאות וקשר העליונים עם התחתונים אשר לא נודע סודו מדרך החקירה והוא עקר מה שבא בספר יצירה הידוע לאברהם אבינו והוא הרמוז בדרש לרז"ל בה"א נברא העולם שנא' באברהם בה' בראם ואמרו כי נברא העולם הבא ביו"ד שנאמר כי ביה יי"י צור עולמים ולפי שהקשר והשתלשלות הזה כפי מה שקבלו רז"ל נחלה בשם המפורש יחייב העניין הזה סוד סתום ונסתר להגדלת השם ויראתו. ואמנם המכוון במעשה מרכבה הוא מה שאפשר השגתו מהעליונים וההשתלשלות קצתם עם קצת ולהיות העניינים ההם המקובלים בתכלית המעלה והרקות והבנת העניינים בחלקי מה שהם באלו העניינים יביא להריסה וירחיקו האדם מהצלחתו חוייב בהם תכלית ההסתר והישוב אשר בעבור זה נמנעה החכמה ההיא מהבחורים לרתיחת טבעם וקלות תנועתם ומנעו לדרוש בהם אלא בתכלית ההסתר ובראשי פרקים. ואמנם צריך שיובן זה כשיבא לדרוש הכתובים הרומזים על זה וכל זה לקבוע בלב יראה לשומעים לא בעת הלמוד כי לא עלה על דעת שעניינים אלו שהחלוף

בהם מרי עצום ימסרו בראשי פרקים בעת הלמוד וכל שכן בהיותם עניינים בלתי נודעים בחקירה אבל למי שקבל העניינים בעצמם הוא אשר כנוהו במשנה בשם חכם אמרו אלא אם כן היה חכם ומבין מדעתו הנה כשיבא לדבר עמהם בדרשות הכתובים ולייחס העניינים ההם אליהם ימסור בראשי פרקים אחר היותו הכם ואז יקל לו להבין מדעתו ישיב העניינים ההם על הכתובים ולהיות השם המפורש ונקודו ירמוז אל העניינים האלה היה הגדלת השי"ת וקדושתו נמסר לכהנים ואסרו הקריאה בו ככתבו אלא להם ובמקדש לבד וזה אמנם להיותו מיוחד בהודאה על היכלת לפעול הנפלאות כמו שיודה זה אמרו ושמי יי"י לא נודעתי להם ירצה שעם היותו נתראה עם האבות באל שדי המורה על הנהגתו וסדרו המציאות בכלל הנה לא נודע עמהם ר"ל לא נתפרסם עמהם מאד בדברים יוצאים מהמנהג הטבעי ויורה זה גם כן השבעת הכהן את האשה בשם הזה ומהותו אותם במים עד שהיה נמשך הפעל הנפלא ההוא וכבר שהיתה הוראה בפירוש קדושת הלשון למה שהוא מורה חדושו ההויות כלן בתמידות כמו שנתבאר במאמר הג' והיה אות האיתן מורה על חיוב התמדת החמש והוא סוד היכלת ויסודו ולזה היה השם בתכלית ההגדלה והקדושה ואין ספק שהיה הנקוד מורה על מעלת השם ההוא וגדולתו ונפלאותיו אשר בעבור זה היה ההעלם ראוי ומחוייב ובזה ראוי שיובנו דברי הרב המורה בפרקיו ואם לא יורה עליו פשט הלשון וזה שחיוב המציאות אשר אמרנו אין ההעלם ראוי בו אבל צריך שיתפרסם להמון האנשים והנשים ועם היות יצאנו קצת מכוונת הפרק ראינו לזוכרו בכאן להיות השם הזה לפי המעט המושג ממנו יסוד מעשה בראשית ומעשה המרכבה לפי המכוון בו בדברי רז"ל והוא מה שרצינו לבארו: